

מסורת הש"ס

(א) (לפניו יצא, ב) קדושין
(ג) (ב' ק"ק ע"ה, ד) רש"י
(ה) (פ"ב דמעה, ו) (ז' רש"י)
(ח) (פ"ב דמעה, ט) (י) (לפניו יצא)
(כ) (פ"ב דמעה, ל) (ל) (לפניו יצא)
(מ) (פ"ב דמעה, נ) (נ) (לפניו יצא)
(ס) (פ"ב דמעה, ס) (ס) (לפניו יצא)
(ק) (פ"ב דמעה, ק) (ק) (לפניו יצא)
(ר) (פ"ב דמעה, ר) (ר) (לפניו יצא)
(ש) (פ"ב דמעה, ש) (ש) (לפניו יצא)
(ת) (פ"ב דמעה, ת) (ת) (לפניו יצא)

הגהות הב"ה

(א) (תוס' ד"ה בלאמר וכו')
בעלים הוא לא תשיב:

גליון הש"ס

נב' ב"ר עבדו חייב, ע"ה
ירושלמי פ"ד דמעה ע"ה
דמעה מערימין על מ"ש:

הגהות הגר"א

(א) (תוס' ד"ה ק"ה, ב) לא
למחייב ט"ו, כ"ב והרמב"ם
מפרש אף המחייב:

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

צ"ט.

עין משפט
גד מצוה

א"ר א"ר מ"ה פ"ב מהל'
שאלה וסקדון הלכה
א"ר א"ר מ"ה פ"ב מהל'
ח"מ פ"ה ש"ה פ"ה ו' ופ"ה
ח:
ב"ר מ"ה פ"ב מהל'
טושי"ע ש"ה פ"ה כ'
ב"ר מ"ה פ"ב מהל'
טושי"ע ש"ה פ"ה ז'
דל"ה כ"ד:
ב"ר מ"ה פ"ב מהל'
מעהל הלכה ד'
ה' (מ"ה פ"ב מהל' פירות
הלכה ח' טושי"ע ח"מ פ"ה
שמה פ"ה א' ה):

לענין רש"י

דש"ה ט"ו
[דש"ה ט"ו] מוכרין
צ"ה, סקדון חכבוא.
בוגד"ר [ב"ר] גר"ה.
לחיות אסיר תורה.

מוסף רש"י

השואל קרדוס מחבירו
למעה י"מ, יקבע בו
קנאו, ה"ה חוקק למעשה
ז' י"מ שאלתו וכן המשאל
יכול לחזור ט"ו, ופ"ה ט"ו.
כך חוקקו משיכה
בשומרים, שלא ימחיקו
שומר בשומרים עד שימחקו.
(ב"ר ע"ה, ג):

אמר שמואל בעבד עברי. פי' ר"מ דשמואל פליג עליה דרב
ולית הלכתא כוותיה דרב דלמך הכישה במקל ותבא חייב
וכן משמע דפליג, והלכתא כוותיה מדבנע גמרא לסויעי לרב ודמי
ליה בדוחק: דלא קני איה גופיה, אע"ג דכפ"ק דקדושין
(דף טו, וס) דאמרין דעבד עברי
גופו קנוי היינו לענין שאין גרעונו
מחול אם מחל בעל פה אלא כשטר:
באומר הכישה במקל והיא תבא.
שאלת פ"פ שעבדו מוליכה
לא הו' עבד בעלים והא' דלמרינן
יד עבד כיד רבו היינו שנשאל הרב
עלמנו ע"ה הפרה ושאל עבדו במקומו
וכיון שנמקום בעלים (א) לא חשיב
כנהמה אלא הכא ששאל את עבדו
הזה ליה כשואל שמי פרות דעבדו
כנהמתו דמי:

ביון שיצאת מרשות משא"ל נתייב
שואל באונסא, לכוונה נראה
דמיירי שילתה מיד לסמועא או
לגדי רה"ר דחשיב כאלו משכה שואל
אכל יאלתה מיד לרה"ר לא כיון
דמשיכה אינו קונה דרה"ר והא' דלא
הולך רב לפרש דפשיטא הוא דף דלא
עדיף ממשיכה אי נמי סתם חלרות
סמוכים פתחין לגד רה"ר ולא לרה"ר
עלמנו לכן לא הולך לפרש ודא"ת
דנהמכר את הספינה (ב"ר דף פד)
אמרין רב ושמואל דאמרין תרויהו
כליו של אדם קונה לו בכל מקום
חוץ מרה"ר משמע דמדד והניח על
גבי סימטא לא קני אלא דוקא כליו
קונה לו והכא אמר רב דקויה
בסימטא וי"ל דהתם מיירי כשהיה
מתחילה מונח בכליו קודם קנין ולא
שהיה המוכר שם כשעת מכירה אלא
הניח על גבי קרקע של סימטא לשם
קנין קונה ועוד י"ל דהכא מיירי
אפי' יאלתה מיד לרה"ר דלענין להתחייב
באונסין קניא משיכה דרה"ר אף על
גב דלא קניא לענין מקח כמו שואל
קורדוס לרב הונא דלמך לקמן דקני
במשיכה להתחייב באונסין אף על גב
דלא קניא לחורה:

והבירור מותר לבקע בו באתחילה.
תימה דמתיא כחוספתא (א)

בקע בקורדוס של הקדש בא חבירו
ובקע בו ובא חבירו ובקע בו כולם
מעט וליכא למימר דאריי בקורדוס
כלי שרת שחוטין זו שאין יואל
(מעהל דף יט:) אין מועל אחר מועל
במוקדשין אלא בנהמה וכלי שרת בלבד דהא קתיי סיפא נטלו ונתנו
לחבירו הוא מעל לחבירו לא מעל ונעולה נתנו לחבירו וחבירו
לחבירו כולם מעל זה ואין נראה לר"י נמי דהתם איירי בשלא נתנו
לחבירו אלא מה שנתנו לחבירו דהא ק"ל שואל שלא מדעת גזלן הו' וקיס ליה כוליה
כרשותיה אלא נראה לר"י דחוספתא איירי בגזברים המסורות להן קרדומות של הקדש דכל אחד מעל לפי שנהנה ואינו יואל לחולין שהרי
לא נתנו להו' מרשות שהוא שם כדפי' לעיל) וסיפא דקתיי נתנו לחבירו היינו לחבירו שאינו גזבר ואפילו בלא בקוע מעל לפי
שנתנו להו' מרשותו והא' דתנן כנהנה אין מועל אחר מועל אלא בנהמה וכלי שרת בלבד כיצד רכב על בהמה ובא חבירו
ורכב התם איירי בשאינם גזברים דאי בגזברים אפילו קדושת דמים נמי כולם מעלו ובמשאל קורדוס לחבירו דקאמר הכא הו' נראה לר"י
שבו אע"פ שהפסד כולו להקדש ולפי זה נטל אכן או קורה של הקדש נמי לא מעל אלא לפי טובת הנאה שבו אך קצת קשה לר"י
דא"כ למה הולך לפרש לפי טובת הנאה כיון שכל הזמן שנתנה לחבירו לא מעל יותר וע"כ נראה לו יותר שאינו יואל לחולין אלא
אומה הנאה שנתן לשואל ומותר לבקע עד זמן השאלה ולא יותר ובנטנו לחבירו דעלמא מעל לפי כולה ואין להקשות איך מותר
לבקע כיון שמעורב בזהו קורדוס חולין והקדש מאי שגא ממסכר ביתו והקדשו דאם דר בו השוכר מעל (ועדין דף גה.) בשביל
שמעורב חלקו בשל הקדש וי"ל כיון שהשאלו ומעל בשאלה יאלתה כל הנאת בקוע לחולין ואין מעורב זה מן הקדש כלום וא"ת כיון דנתן
לחבירו מעל לפי כל מה שהו' מרשות הקדש ונתן לחבירו גם כנאן ימעול לפי כל מה ששואל הנאת בקוע וי"ל דנתן מועל דקין לפי
כולה כי כולה הפסד להקדש אלא כן לא הפסיד להקדש אלא מה שנתן הקורדוס ע"י בקוע וטובת הנאה דשאלה הו' טפי:

בך תקנו משיכה בשומרים. (א) לא להתחייב באונסין (א) קאמר דהא שומר חנם בלא משיכה חייב בפשיעה כדאמרין פרק האומנין (לפ"ל
דף פ:) דהנך לפני שומר חנם והוא הדין שומר שכר בגניבה ואבידה ואי אשאל קאמר מדאורייתא נמי לא קני אלא במשיכה
ולכא למימר דקאי אשוכר שתקנו משיכה ולא קנו מעות דהא שירות אינה מתקלמת אלא לבסוף ועוד מאי פליגא דלמך הכא אלא
לענין חורה קאמר דשוכר ושואל מיד שמשכו בנהמה מרשות הבעלים אין בעלים יכולין עוד לחזור והיינו דקאמר ופליגא דרב הונא:
פרט

כיד עבדו חייב. בתמיהה. קתיי א"ל השואל שאלה לי ביד עבדך
ושלחה לו חייב השואל באונסיה בדרך והרי לא יאלת מרשות
משאלו ביד עבד כיד רבו דמיה והרי הוא כאלו הולכה לו הוא:
נעשה כאומר הכישה במקל והיא תבא. אחרי. הלכן משאלתה

כיד עבדו חייב (א) א"ר עבד כיד רבו אמר
שמואל יבעבד עברי דלא קני ליה גופיה
רב אמר אפילו תימא בעבד כנעני נעשה
כאומר ליה הכישה במקל והיא תבא מיתבי
השואל הפרה ושלחה לו ביד בנו ביד שלוחו
חייב ביד עבדו פטור בשלמא לשמואל
מתניתין בעבד עברי ברייתא בעבד כנעני
אלא לרב קשיא אמר לך רב לא תימא נעשה
כאמר ליה אלא אימא באמר ליה הכישה
במקל והיא תבא דאיתמר השאליני פרתך
וא"ל ביד מי וא"ל הכישה במקל ותבא אמר
רב נחמן אמר רבה בר אבבה אמר רב יכיון
שיצאת מרשות משאל ומתה חייב נימא
מסייע ליה השאליני פרתך ואמר ליה ביד מי
ואמר ליה הכישה במקל והיא תבא כיון
שיצאת מרשות משאל ומתה חייב אמר רב
אשיי הכא במאי עסקין כנון שהיתה חצרו
של שואל לפניו מחצרו של משאל דכי
משלחה לה ודאי להתם אולא אי הכי מאי
למימרא לא צריכא דאיכא גזייתא מהו
דתימא לא סמכא דעתיה דלמא קיימא התם
ולא אתיא אולא להדיא קמ"ל דסמכא
דעתיה אמר רב הונא השואל קרדוס
מחבירו בקע בו קנאו לא בקע בו לא קנאו
למאי אילימא לאונסין מ"ש פרה דמשעת
שאילה אלא לחורה בקע בו לא מצי
הדר ביה משאל לא בקע בו מצי משאל
הדר ביה ופליגא דרבי אמי דא"ר אמי
יהמשאל קרדוס של הקדש מעל לפי
טובת הנאה שבו וחבירו מותר לבקע בו
לכתחילה ואי לא קנאו אמאי מעל ואמאי
חבירו מותר לבקע בו לכתחילה ניהוריה
ולא ליקנייה ולא לימיעול ופליגא דר'
אלעזר ז"ל דא"ר אלעזר בדרך שתקנו משיכה
בלקוחות כך תקנו משיכה בשומרים
תניא נמי הכי כשם שתקנו משיכה
בלקוחות כך תקנו משיכה בשומרים וכשם
שקרקע

לחולין דתנן בפרק (הנהנין) (מעהל דף יט:) אין מועל אחר מועל
במוקדשין אלא בנהמה וכלי שרת בלבד דהא קתיי סיפא נטלו ונתנו
לחבירו הוא מעל לחבירו לא מעל ונעולה נתנו לחבירו וחבירו
לחבירו כולם מעל זה ואין נראה לר"י נמי דהתם איירי בשלא נתנו
לחבירו אלא מה שנתנו לחבירו דהא ק"ל שואל שלא מדעת גזלן הו' וקיס ליה כוליה
כרשותיה אלא נראה לר"י דחוספתא איירי בגזברים המסורות להן קרדומות של הקדש דכל אחד מעל לפי שנהנה ואינו יואל לחולין שהרי
לא נתנו להו' מרשות שהוא שם כדפי' לעיל) וסיפא דקתיי נתנו לחבירו היינו לחבירו שאינו גזבר ואפילו בלא בקוע מעל לפי
שנתנו להו' מרשותו והא' דתנן כנהנה אין מועל אחר מועל אלא בנהמה וכלי שרת בלבד כיצד רכב על בהמה ובא חבירו
ורכב התם איירי בשאינם גזברים דאי בגזברים אפילו קדושת דמים נמי כולם מעלו ובמשאל קורדוס לחבירו דקאמר הכא הו' נראה לר"י
שבו אע"פ שהפסד כולו להקדש ולפי זה נטל אכן או קורה של הקדש נמי לא מעל אלא לפי טובת הנאה שבו אך קצת קשה לר"י
דא"כ למה הולך לפרש לפי טובת הנאה כיון שכל הזמן שנתנה לחבירו לא מעל יותר וע"כ נראה לו יותר שאינו יואל לחולין אלא
אומה הנאה שנתן לשואל ומותר לבקע עד זמן השאלה ולא יותר ובנטנו לחבירו דעלמא מעל לפי כולה ואין להקשות איך מותר
לבקע כיון שמעורב בזהו קורדוס חולין והקדש מאי שגא ממסכר ביתו והקדשו דאם דר בו השוכר מעל (ועדין דף גה.) בשביל
שמעורב חלקו בשל הקדש וי"ל כיון שהשאלו ומעל בשאלה יאלתה כל הנאת בקוע לחולין ואין מעורב זה מן הקדש כלום וא"ת כיון דנתן
לחבירו מעל לפי כל מה שהו' מרשות הקדש ונתן לחבירו גם כנאן ימעול לפי כל מה ששואל הנאת בקוע וי"ל דנתן מועל דקין לפי
כולה כי כולה הפסד להקדש אלא כן לא הפסיד להקדש אלא מה שנתן הקורדוס ע"י בקוע וטובת הנאה דשאלה הו' טפי:

לגזול אלא כל אחד דעתו לחבירו אחר בקוע ולא יאל לחולין אלא מה שנתנו לחבירו דהא ק"ל שואל שלא מדעת גזלן הו' וקיס ליה כוליה
כרשותיה אלא נראה לר"י דחוספתא איירי בגזברים המסורות להן קרדומות של הקדש דכל אחד מעל לפי שנהנה ואינו יואל לחולין שהרי
לא נתנו להו' מרשות שהוא שם כדפי' לעיל) וסיפא דקתיי נתנו לחבירו היינו לחבירו שאינו גזבר ואפילו בלא בקוע מעל לפי
שנתנו להו' מרשותו והא' דתנן כנהנה אין מועל אחר מועל אלא בנהמה וכלי שרת בלבד כיצד רכב על בהמה ובא חבירו
ורכב התם איירי בשאינם גזברים דאי בגזברים אפילו קדושת דמים נמי כולם מעלו ובמשאל קורדוס לחבירו דקאמר הכא הו' נראה לר"י
שבו אע"פ שהפסד כולו להקדש ולפי זה נטל אכן או קורה של הקדש נמי לא מעל אלא לפי טובת הנאה שבו אך קצת קשה לר"י
דא"כ למה הולך לפרש לפי טובת הנאה כיון שכל הזמן שנתנה לחבירו לא מעל יותר וע"כ נראה לו יותר שאינו יואל לחולין אלא
אומה הנאה שנתן לשואל ומותר לבקע עד זמן השאלה ולא יותר ובנטנו לחבירו דעלמא מעל לפי כולה ואין להקשות איך מותר
לבקע כיון שמעורב בזהו קורדוס חולין והקדש מאי שגא ממסכר ביתו והקדשו דאם דר בו השוכר מעל (ועדין דף גה.) בשביל
שמעורב חלקו בשל הקדש וי"ל כיון שהשאלו ומעל בשאלה יאלתה כל הנאת בקוע לחולין ואין מעורב זה מן הקדש כלום וא"ת כיון דנתן
לחבירו מעל לפי כל מה שהו' מרשות הקדש ונתן לחבירו גם כנאן ימעול לפי כל מה ששואל הנאת בקוע וי"ל דנתן מועל דקין לפי
כולה כי כולה הפסד להקדש אלא כן לא הפסיד להקדש אלא מה שנתן הקורדוס ע"י בקוע וטובת הנאה דשאלה הו' טפי:

בך תקנו משיכה בשומרים. (א) לא להתחייב באונסין (א) קאמר דהא שומר חנם בלא משיכה חייב בפשיעה כדאמרין פרק האומנין (לפ"ל
דף פ:) דהנך לפני שומר חנם והוא הדין שומר שכר בגניבה ואבידה ואי אשאל קאמר מדאורייתא נמי לא קני אלא במשיכה
ולכא למימר דקאי אשוכר שתקנו משיכה ולא קנו מעות דהא שירות אינה מתקלמת אלא לבסוף ועוד מאי פליגא דלמך הכא אלא
לענין חורה קאמר דשוכר ושואל מיד שמשכו בנהמה מרשות הבעלים אין בעלים יכולין עוד לחזור והיינו דקאמר ופליגא דרב הונא:
פרט

